

Týždeň od 19. do 25. januára

VÁŠNIVÝ A SÚCITNÝ BOH

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ž 103,13; Iz 49,15; Oz 11,1–9; Mat 23,37; 2Kor 11,2; 1Kor 13,4–8

ÚVODNÝ TEXT

Či môže zabudnúť žena na svoje nemluvňa a nezľutovať sa nad synom svojho lona? Keby aj na neho zabudla, ja na teba nezabudnem. (Iz 49,15)

Emócie sa v súvislosti z vierou často považujú za neželané či nevítané a podľa niektorých sa im treba vyhýbať. Sú ľudia, čo vnímajú emócie ako vo svojej podstate iracionálne, a preto by podľa nich dobrý kresťan nemal byť považovaný za „emocionálneho“. Niektoré filozofické smery v starovekom Grécku považovali za ideál myšlienku „racionálneho človeka“, ktorý (väčšinou) vie vzdorovať rôznym túžbam alebo dokáže svoje emócie ovládať prostredníctvom trpezlivého uvažovania.

Áno, bezuzdné, nespútané emócie môžu byť problematické. Boh však stvoril ľudí so schopnosťou prežívať emócie. A nielen to. Boh sám sa v Písme predstavuje ako Bytosť prežívajúca hlboké emócie. Ak Boh dokáže zažívať hlboké emócie, ako to Biblia dôsledne vykresľuje, potom emócie nemôžu byť vo svojej podstate zlé alebo iracionálne – pretože Boh Biblie je dokonale dobrý a má dokonalú múdrosť.

Z poznania a uvedomenia si skutočnosti, že Božia láska k nám je naplnená mnohými emóciami, vieme odvodiť nádherné pravdy o našom Stvoriteľovi a Vykupiteľovi. Vždy však treba mať na pamäti, že hoci je Jeho láska (emocionálna alebo iná) dokonalá, nemali by sme ju stotožňovať s emocionálnou láskou, ako ju prežívame my, ľudia.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu štvrtej lekcie uvidíme, že Písmo predstavuje Boha nielen ako veľkého a nás prevyšujúceho, ale aj ako Toho, kto je schopný zažiť hlboké emócie vo vzťahu k svojmu stvoreniu.

- Ž 103,13; Iz 49,15; Jer 31,20: Božia materinská/otcovská láska (nedeľa)
- Oz 11,8.9: Božia láska, ktorá pociťuje bolesť odmietnutia (pondelok)
- Mat 9,36: Ježišova súcitná láska (utorok)
- Ž 78,58.59; 2Kor 11,1.2: Božia žiarlivá láska (streda)
- 1Kor 13,4–8: Božia láska ako vzor našej lásky (štvrtok)

VIAC NEŽ MATERSKÁ LÁSKA

Ako sa otec zmilúva nad synmi, tak sa Hospodin zmilúva nad tými, čo sa ho boja. (Ž 103,13)

Či môže zabudnúť žena na svoje nemluvňa a nezľutovať sa nad synom svojho lona? Keby aj na neho zabudla, ja na teba nezabudnem. (Iz 49,15)

Či nie je Efrajim mojím drahým synom alebo roztomilým dieťaťom? Kedykoľvek hovorím proti nemu, musím si ho pripomínať, preto sa moje vnútro kvôli nemu chveje, musím sa nad ním zmilovať," znie výrok Hospodina. (Jer 31,20)

Snáď najväčšia láska, s ktorou máme ako ľudia skúsenosť, je láska rodiča k dieťaťu. Biblia často používa obrazy vzťahu rodič-dieťa na zobrazenie úžasného Božieho súcitu s ľuďmi, pričom zdôrazňuje, že Boží súcit je exponenciálne väčší ako ten najhlbší a najkrajší ľudský prejav tej istej emócie.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Čo hovoria úvodné texty o povahe a hĺbke Božieho súcitu?

Ž103,13

Iz 49,15

Jer 31,20

Podľa týchto veršov sa k nám Boh správa ako k svojim milovaným deťom, miluje nás ako dobrí rodičia milujú svoje deti. Ale ako ukazuje text Iz 49,15, dokonca aj ľudská matka môže zabudnúť na svoje nemluvňa alebo sa nezľutovať „nad synom, ktorého zrodila“ (SSV). Boh však nikdy nezabudne na svoje deti a Jeho súcit nikdy nesklame (Plač 3,21.22).

Predpokladá sa, že hebrejský výraz *racham*, ktorý sa tu a v mnohých iných textoch opisujúcich hojnú Božiu súcitnú lásku prekladá ako „zľutovanie“ alebo „milosrdenstvo“, pochádza z hebrejského výrazu pre maternicu (*rechem*). Teológovia na základe toho poznamenávajú, že Boží súcit je podobný láske matky k dieťaťu, ktoré nosí pod srdcom. Táto Božia láska je v skutočnosti nepredstaviteľne väčšia ako akýkoľvek ľudský súcit, dokonca aj súcit matky s novorodencom.

Podľa Jeremiáša sa Boh na ľud zmluvy pozerá ako na „drahého syna“ a „roztomilé dieťa“ (Jer 31,20) napriek tomu, že sa proti Nemu ľudia často búrili a zarmocovali Ho. Boh vyhlasuje: „moje vnútro [sa] kvôli nemu chveje“ a „istotne sa zľutujem nad ním“ (Roh). Výraz preložený ako „zmlujem sa“ alebo „zľutujem sa“ je už spomenutý výraz použitý pre Boží súcit (*racham*). Za povšimnutie stojí aj slovné spojenie „moje vnútornosti [sú] hlboko znepokojené za neho“ (Jer 31,20; Roh). Takýto odkaz na najvnútornejšie vnútro ukazuje nesmiernu hĺbku Božích emócií a Božej súcitnej lásky k Jeho ľudu. Aj napriek ľudskej nevernosti Boh naďalej udeľuje svojmu ľudu hojný súcit a bohaté milosrdenstvo, ktoré prevyšuje všetku našu predstavivosť a možné očakávania.

- **Uvedomiť si, že Boží súcit s nami je podobný súcitu milujúceho rodiča, je pre niektorých z nás hlbokou útechou. Sú však aj takí, čo majú s týmto obrazom problém, pretože ich rodič alebo rodičia neboli milujúci. Akými inými spôsobmi by sme im mohli predstaviť Boží súcit?**

APLIKÁCIA

BOLESTIVÁ LÁSKA

⁸Ako by som ťa mohol vydať, Efrajim, teba sa vzdáť, Izrael? Ako by som ťa mohol vydať ako Admu a naložiť s tebou ako s Cebojímom? Moja myseľ sa obracia proti mne a všetky moje pocity ľútosti sa rozpalujú. ⁹Nedám príchod svojmu pálčivému hnevu, nezničím znova Efrajim, lebo ja som Boh, a nie človek, Svätý uprostred teba, neprídem vo vzrušení hnevu. (Oz 11,8.9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

U Ozeáša je predstavená nezmerateľná hĺbka Božej súcitnej lásky k ľudstvu. Boh prorokovi prikázal: „Vezmi si smilnú ženu a maj deti zo smilstva, lebo krajina strašne smilní, odvrátila sa od Hospodina.“ (Oz 1,2) Ozeáš 11 neskôr zobrazuje vzťah Boha k svojmu ľudu, tentokrát prostredníctvom metafory milujúceho otca k svojmu dieťaťu.

Prečítaj si text Oz 11,1–9. Ako obrazy v týchto veršoch oživujú spôsob, akým Boh miluje svoj ľud a stará sa oň?

Božia láska k svojmu ľudu sa prirovnáva k nežnej náklonnosti rodiča k dieťaťu. Písmo používa obraz rodiča starajúceho sa o svoje dieťa. Boh ako láskavý rodič učí svoj ľud ako malé dieťa chodiť, berie ho do náručia, uzdravuje ho a živí. Text prináša aj ďalšie obrazy Boha, ktorý sa nežne stará o svoj ľud. Písmo tiež hovorí, že Boh „niesol“ svoj ľud spravodlivo „ako muž nosieva svojho syna“ (5Moj 1,31). Vo „svojej láske a zhovievavosti, on ich vykúpil, pozdvihol ich a niesol, po všetky dni, od nepamäti“ (Iz 63,9).

Na rozdiel od Božej neochvejnej vernosti bol Jeho ľud opakovane neverný, v konečnom dôsledku odsúdval Boha, privádzal na seba súd a hlboko Ho zarmucoval. Boh je súcitný, ale nikdy na úkor spravodlivosti. (Ako uvidíme v ďalšej lekcii, láska a spravodlivosť sú neoddeliteľne spojené.)

Stalo sa ti niekedy, že ťa niečo tak nahnevalo, až ťa z toho rozbolel žalúdok? Takýto obraz používa Písmo na opis hĺbky Božích emócií voči Jeho ľudu. Obraz pohnutého srdca a vznietenia súcitu je idiomatickým jazykom hlbokých emócií, ktorý používa Boh aj ľudia.

„Moje srdce sa obrátilo vo mne; moja sústrasť je vzrušená všetka dovedna.“ (Oz 11,8; Roh.) Text používa obraz pohnutého, rozpáleného (*kamar*) vnútra. Podobný obraz sa objavuje aj v príbehu o dvoch ženách, ktoré prišli pred Šalamúna, pričom každá si robila nárok na to isté dieťa. Keď Šalamún nariadil, aby dieťa rozsekli na dve časti (bez úmyslu ublížiť dieťaťu), práve takýto obraz opísoval emocionálnu reakciu skutočnej matky: „lebo sa vzrušili jej vnútornosti nad jej synom“ (1Kráľ 3,26; porovnaj s 1Moj 43,30).

APLIKÁCIA

■ Každý, kto bol niekedy rodičom, vie, o čom lekcia hovorí. Tejto láske sa nedá prirovnať žiadny iný pozemský cit. Ako nám to pomáha pochopiť realitu Božej lásky k nám? V čom môže byť toto poznanie pre nás povzbudením?

JEŽIŠOV SÚCIT

Pri pohľade na zástupy mu ich prišlo ľúto, lebo boli zbadačení a sklesnutí ako ovce bez pastiera. (Mat 9,36)

V Novej zmluve sa na zobrazenie Božieho súcitu používa rovnaký druh obrazov ako v Starej. Apoštol Pavol hovorí, že Boh je „Otec milosrdenstva a Boh všetkej útechy“ (2Kor 1,3). Ďalej Pavol vysvetľuje, že Boh je „bohatý na milosrdenstvo“ a vykupuje ľudí „pre svoju nesmiernu lásku, ktorou nás miluje“ (Ef 2,4; SSV).

V rôznych podobenstvách Kristus na zobrazenie Otcovho súcitu opakovane používa výrazy vnútorne strhujúcich emócií (Mat 18,27; Luk 10,33; Luk 15,20). A ten istý jazyk, ktorý zobrazuje Boží súcit v Starej a Novej zmluve, sa používa aj v evanjeliách na zobrazenie Ježišových súcitných reakcií na tých, ktorí sú v núdzi.

Ako tieto verše osvetľujú spôsob, ako na Krista pôsobila ťažká situácia ľudí?

Mat 9,36

Mat 14,14

Mar 1,41

Mar 6,34

Luk 7,13

V evanjeliách sa opakovane hovorí, že Kristus prežíval hlboký súcit s ľuďmi v núdzi alebo iných ťažkostiach. On však nielen prežíval súcit, ale aj ľuďom pomáhal a riešil ich problémy.

Áno, Ježiš nariekal nad svojím ľudom. Môžeme si živo predstaviť slzy v Kristových očiach, keď hľadá na Jeruzalem: „Kolkto ráz som chcel zhromaždiť tvoje deti, ako sliepka zhromažďuje svoje kuriatka pod krídla, a nechceli ste!“ (Mat 23,37) Tu vidíme, že Kristov nárek sa v mnohom zhoduje s nárekom Boha v Starej zmluve. V skutočnosti mnohí teológovia poznamenávajú, že obraz vtáka, ktorý sa stará o svoje mláďatá, je obrazom používaným iba pre božstvo na starovekom Blízkom východe. Mnohí tu vidia narážku na obraz v 5Moj 32,11 o Bohu ako orlovi, ktorý sa vznáša nad svojimi mláďatami, chráni ich a stará sa o ne.

- **Niet väčšieho príkladu veľkej Božej súcitnej lásky k nám, ako je samotný Ježiš, ktorý sa za nás vydal v tom najväčšom prejave lásky. Kristus však nie je len dokonalým obrazom Boha. Je tiež dokonalým vzorom ľudstva. Ako môžeme pripodobňovať svoj život Kristovi, ktorý pomáhal a konal dobro? Ako môžeme nielen kázať o Božej láske, ale aj prejavovať túto lásku hmatateľnými spôsobmi?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

ŽIARLIVÝ BOH?

⁵⁸Urážali ho na obetných výšinách a modlami ho podnecovali k žiarlivosti.

⁵⁹Boh to počul, rozhneval sa a úplne zavrhol Izrael. (Ž 78,58.59)

¹Kiež by ste zniesli trochu mojej nerozumnosti! Áno, znášajte ma! ²Ved'horlím za vás Božou horlivosťou a zasnúbil som vás jednému mužovi, aby som vás predviedol Kristovi ako čistú pannu. (2Kor 11,1.2)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boh Biblie je „súcitný Boh“. V hebrejčine sa Boh nazýva *el rachum* (5Moj 4,31). Výraz *el* znamená „Boh“ a *rachum* je iná forma koreňa súcitu (*racham*). Boh sa však nazýva nielen súcitným Bohom, ale aj Bohom žiarlivým, *el kana*. Ako hovorí 5Moj 4,24: „Hospodin, tvoj Boh, je stravujúci oheň, žiarlivý Boh [*el kana*].“ (Pozri aj 5Moj 6,15; Joz 24,19 a Nah 1,2.)

Jednou z charakteristík, ktorými apoštol Pavol opisuje lásku, je, že „láska nezávidí“ (1Kor 13,4). Grécke sloveso *zeloó* sa dá preložiť aj ako „nežiarli“. Ako teda rozumieť výroku, že Boh je „žiarlivý Boh“? Preštuduj si verš 2Kor 11,2 a uvažuj nad nevernosťou Božieho ľudu v dejinách (pozri napríklad Ž 78,58.59). Ako nám pomáhajú tieto texty pochopiť koncept Božej „žiarlivosti“?

Božia „žiarlivosť“ zostáva často nepochopená. Ak niekoho označíme ako „žiarlivca“, takmer určite to nemyslíme ako kompliment. Pojem žiarlivosť má v mnohých jazykoch hlavne negatívne konotácie. V Biblii však žiarlivosť Boha nemá žiadny negatívny význam. Ide o vyjadrenie spravodlivej vášne milujúceho manžela pre výhradný vzťah so svojou manželkou.

Hoci existuje taký typ žiarlivosti, ktorý je v rozpore s láskou (1Kor 13,4), podľa 2Kor 11,2 existuje aj dobrá a spravodlivá „žiarlivosť“ („horlivosť“). Pavol o nej hovorí ako o „Božej horlivosť“ (2Kor 11,2). Božia horlivosť (vo význame žiarlivosti) je vždy spravodlivá a lepšie by sa dala vyjadriť ako Božia vášnivá láska k svojmu ľudu.

Božia vášeň (*kana*) pre svoj ľud pramení z Jeho hlbokkej lásky k nemu. Boh túži po výlučnom vzťahu so svojím ľudom. On jediný má byť ich Bohom. Napriek tomu je Boh často zobrazovaný ako opovrhnutý milenec, ktorého láska nie je opätovaná (pozri Ozeáš 1–3; Jer 2,2 a Jer 3,1–12). Božia „žiarlivosť“ alebo „vášeň“ je teda reakciou na neveru a konanie hriešnikov. Božej žiarlivosti (alebo „vášnivej láske“) chýbajú negatívne konotácie ľudskej žiarlivosti. Nikdy to nie je závisť, ale vždy správna, spravodlivá vášeň pre výhradný vzťah s Jeho ľudom a pre dobro tohto ľudu.

APLIKÁCIA

- Ako sa môžeme naučiť prežívať ten istý druh dobrej „žiarlivosti“ voči druhým, aký Boh prejavuje voči nám?

SÚCITNÝ A VÁŠNIVÝ BOH

⁴Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, láska sa nevystatuje a nenaďuva; ⁵nespráva sa neslušne, nehľadá svoj prospech, nerozčuluje sa, nepočíta krivdy; ⁶neraduje sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy; ⁷všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa a všetko vydrží. ⁸Láska nikdy nezanikne; proroctvá sa pominú, jazyky umlknú, poznanie bude prekonané. (1Kor 13,4–8)

Boh Biblie je súcitný a vášnivý a tieto božské emócie sú naplno vyjadrené v Ježišovi Kristovi. Boh je láskavý a súcitný (pozri Iz 63,9; Heb 4,15), hlboko zasiahnutý bolesťami svojho ľudu (Sud 10,16; Luk 19,41) a ochotný počuť, odpovedať a utešiť (Iz 49,10,15; Mat 9,36; 14,14).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Akým spôsobom nás úvodný text (1Kor 13,4–8) vyzýva, aby sme zrkadlili Božiu súcitnú a úžasnú lásku v našich vzťahoch s druhými?

Túžime byť vo vzťahu s ľuďmi, ktorí sú príkladom lásky opísanej v 1Kor 13,4–8. Ale ako často sa snažíme stať sa takouto osobou pre ostatných? Nemôžeme sa sami od seba stať trpezlivými a láskavými, nemôžeme sa prinútiť nezávidieť, nebyť namyslení, hrubí alebo nehľadať len svoj prospech. Nemôžeme v sebe zhromaždiť lásku, ktorá „všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa a všetko vydrží“ a ktorá „nikdy nezanikne“ (1Kor 13,7,8). Takáto láska sa môže v našom živote prejavovať len ako ovocie Svätého Ducha. A chváľme Boha, že Svätý Duch vlieva Božiu lásku do srdc tých, ktorí sú vierou v Kristovi Ježišovi (Rim 5,5)!

Akými praktickými spôsobmi môžeme vďaka Božej milosti a moci Svätého Ducha reagovať na Božiu hlboko emotívnu, ale vždy dokonale spravodlivú a racionálnu lásku a zrkadliť ju? (1) Tou najlepšou odpoveďou je, že máme uctievať Boha, ktorý je láska. (2) Mali by sme reagovať na Božiu lásku aktívnym prejavovaním súcitu a dobrotivej lásky voči druhým. Nemali by sme sa len uspokojiť s našou kresťanskou vierou, ale mali by sme aktívne potešovať iných. (3) A napokon, mali by sme uznať, že svoje srdce nemôžeme zmeniť, ale že ho môže zmeniť iba Boh.

Prosme teda Boha, aby nám dal nové srdce pre Neho a pre druhých – čistú a očisťujúcu lásku, ktorá pozdvihne to, čo je dobré, a odstráni z nášho vnútra všetko zlé a sebecké.

Nech sú slová apoštola Pavla aj našou modlitbou: „Nech vás Pán zveľadí a obohatí vašou vzájomnou láskou aj takou láskou k všetkým, akú máme my k vám. Nech posilní vaše srdcia, aby ste boli bez úhony vo svätosti pred našim Bohom a Otcom, keď príde náš Pán Ježiš so všetkými svojimi svätými. Amen.“ (1Tes 3,12,13)

■ **Prečo je „zomrieť“ sebe, vlastnému sebestvu a skazenosti našich prirodzených srdc jediným spôsobom, ako odhaliť Boží druh lásky? Aké rozhodnutia môžeme urobiť, aby sme vedeli „zomrieť“ touto smrťou?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Myšlienky z vrchu blahoslavenstiev* si prečítajte kapitolu „Blahoslavenstvá“ (MB 6–44; MVB 16–50).

„Tí, čo si uvedomujú svoju veľkú duchovnú chudobu a cítia, že v nich nie je nič dobré, môžu pohľadom upretým na Ježiša dosiahnuť spravodlivosť a duchovnú silu. Kristus povedal: *Podťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení!* (Mat 11,28). Vyzýva vás, aby ste svoju chudobu vymenili za bohatstvo jeho milosti. Božíu lásku si nijako nezasluhujeme, ale náš obhajca Kristus ju zasluhuje a môže spasíť všetkých, ktorí k nemu prichádzajú. Nech ste v minulosti prežili čokoľvek, nech je vaša prítomnosť akokoľvek tiesnivá, ak sa rozhodnete ísť ku Kristovi takí slabí, bezmocní a zúfalí, akí práve ste, náš súcitný Spasiteľ vám vyjde zďaleka v ústrety, privinie vás do svojho láskyplného náručia a zaodeje rúchom svojej spravodlivosti. Predstavuje nás svojmu Otcovi oblečených v bielom odeve svojej povahy. Prihovára sa za nás u Boha: Ja som zaujal miesto tohto hriešnika. Nehľad', Otče, na toto zblúdené dieťa, ale na mňa! Aj keď nás satan tvrdo obviňuje z hriechu a pokladá nás za svoju korisť, Kristova krv nás obhajuje oveľa presvedčivejšie.“ (MB 8.9; MVB 17)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Vo vyššie uvedenom citáte sa hovorí, ako nás Ježiš predstavuje Otcovi: „Predstavuje nás svojmu Otcovi oblečených v bielom odeve svojej povahy.“ Nezáleží na tom, ako veľmi sme niekedy sklamaní z našich chýb a nedostatkov, alebo ako nevieme druhým preukázať lásku, ktorú na nás vylieva Boh. Dôležité je, aby sme sa vždy znova vracali k úžasnej správe, že Otec nás prijíma, pretože Ježiš „nás predstavuje svojmu Otcovi oblečených v bielom odeve svojej povahy“. Prečo je dôležité si to pripomínať?
2. Predstavte si, ako sa musela cítiť skutočná matka v prípade dvoch žien, ktoré predstúpili pred Šalamúna v spore o dieťa? Uvažujte nad jazykom emócií opísaných v 1 Kráľ 3,26. V čom nám tento verš pomáha pochopiť opis Božích emócií vo vzťahu k Jeho ľudu v Oz 11,8?
3. V evanjeliách sme videli, že Ježiša sa veľmi často dotýkali potreby ľudí. Čo vtedy robil? Konal tak, aby reagoval na tieto potreby. Aké sú praktické spôsoby, ktorými ako jednotlivci alebo možno ako spoločenstvo môžete naplniť potreby tých, ktorí túžia po úteche a povzbudení?